

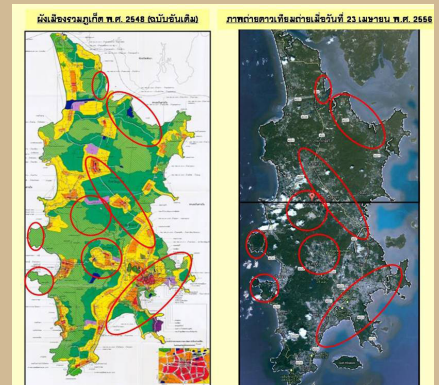
โครงการเสริมสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Mekong Building Climate Resilient Asian Cities : M-BRACE)

“เมืองภูเก็ต” มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทั้งในส่วนของการลงทุนของภาคเอกชนในการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ประชากรต่างถิ่นที่เข้ามาทำงานในจังหวัดภูเก็ต และจำนวนนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางเข้ามายังจังหวัดภูเก็ตอย่างต่อเนื่องทุกปี ได้นำมาซึ่งปัญหาทั้งด้านสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเศรษฐกิจหลักของเมืองภูเก็ต จากการพัฒนาดังกล่าว เมืองภูเก็ตจึงมีความเสี่ยงในการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่าเมืองอื่นๆ ในแถบชายฝั่งทะเลอันดามันทางภาคใต้

ประเด็นสำคัญของเมือง

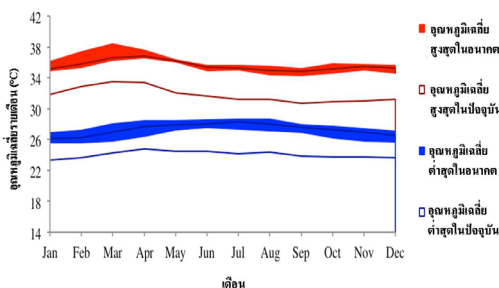
- 1) การใช้ประโยชน์ที่ดิน การวางผังเมืองรวมของจังหวัดภูเก็ตมีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเฉพาะบริเวณที่มีแนวโน้มการเติบโตเป็นชุมชนเมืองในอนาคต ได้ส่งผลให้การใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่เกษตรกรรมลดลงอย่างต่อเนื่อง และขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในบริเวณอื่นๆ จึงทำให้ภูเก็ตพัฒนาแบบก้าวกระโดด
- 2) การบริหารจัดการน้ำ ภูเก็ตมีปัญหาการพัฒนาระบบน้ำที่ติดขัด เนื่องจากที่ดินมีราคาสูงกว่างบประมาณของโครงการมากและแหล่งน้ำส่วนใหญ่อยู่ในกรรมสิทธิ์ที่ดินของเอกชน ปัญหาการเพิ่มขึ้นของโครงการอสังหาริมทรัพย์อย่างรวดเร็ว ปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ประกอบกับช่วงฤดูการท่องเที่ยวมีความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นมาก
- 3) น้ำท่วม คลองบางใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและการใช้ประโยชน์คลองในอดีตจนถึงปัจจุบันได้เปลี่ยนไปอย่างมาก ซึ่งเกิดจากปัจจัยของการบุกรุกพื้นที่บริเวณริมคลอง การบุกรุกทำลายป่า/ทำลายหน้าดิน ปรับพื้นที่ก่อสร้างแนวเชิงเขา เนื่องมาจากการพัฒนาโครงการบริเวณพื้นที่เนินเขา เมื่อเกิดฝนตกติดต่อกัน ทำให้เกิดน้ำไหลหลากพื้นที่ดูดซับน้ำลดลง เกิดน้ำป่าไหลหลากทำให้ระบายไม่ทัน ทำให้การเกิดน้ำท่วมยังเป็นเวลานาน พื้นที่ริมคลองดินเลนทำให้คลองคับแคบลง และสูญเสียการระบายน้ำทำให้ระบายน้ำได้ลดลงเป็นสาเหตุของการเกิดน้ำท่วมซ้ำ

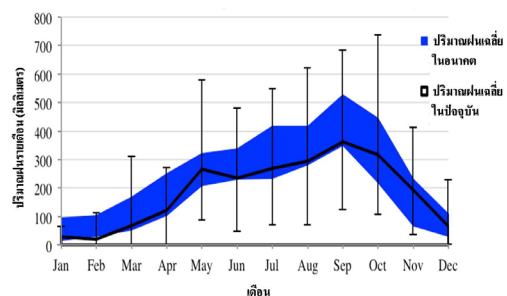
ภาพที่ 1 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองภูเก็ต

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

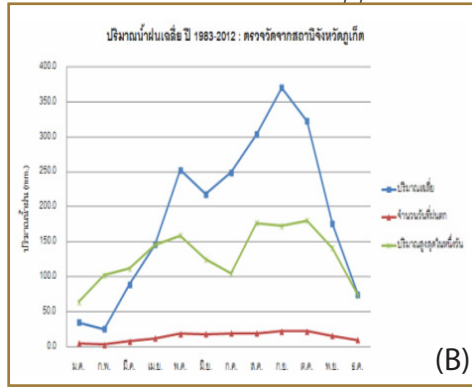
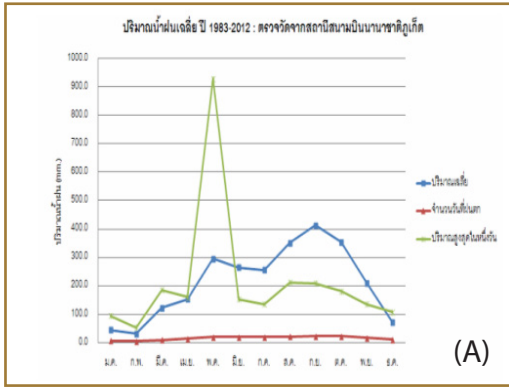
เมืองภูเก็ตมีแนวโน้มที่จะประสบกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สังเกตได้จากแบบจำลองเพื่อคาดการณ์อุณหภูมิเฉลี่ยและปริมาณฝนเฉลี่ย โดยเปรียบเทียบระหว่างปัจจุบันกับอนาคต (ปี พ.ศ.2588-2608) ซึ่งภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงอุณหภูมิเฉลี่ยในอนาคตที่แนวโน้มสูงกว่าในปัจจุบัน เช่น ปัจจุบันเดือนเมษายน มีอุณหภูมิเฉลี่ย 33 °C แต่ในอนาคตอาจสูงขึ้นถึง 38 °C เป็นต้น ส่วนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นถึงปริมาณฝนเฉลี่ย พบว่า ในอนาคตปริมาณฝนเฉลี่ยมีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น ในปัจจุบันเดือนกันยายนมีปริมาณฝนเฉลี่ย 350 มม. แต่ในอนาคตปริมาณฝนอาจเพิ่มสูงขึ้นถึง 700 มม. เป็นต้น

ภาพที่ 2 แสดงการคาดการณ์อุณหภูมิเฉลี่ยของเมืองภูเก็ต เทียบระหว่างข้อมูลปัจจุบันและอนาคตปี พ.ศ. 2588-2608

ภาพที่ 3 แสดงการคาดการณ์ปริมาณฝนเฉลี่ยของเมืองภูเก็ตเทียบระหว่างข้อมูลปัจจุบันและอนาคตปี พ.ศ. 2588-2608

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองภูเก็ตที่เห็นได้ชัดเจนคือภัยน้ำท่วม กรณีที่เกิดฝนตกหนักในเหตุการณ์น้ำท่วมฉับพลันเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2555 เนื่องจากได้รับผลกระทบจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเลอันดามันและภาคใต้ฝั่งตะวันตก

วัดปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยได้มากถึง 177.2 มิลลิเมตร (ปกติระบบระบายน้ำของเมืองภูเก็ตสามารถรองรับน้ำฝนได้ในปริมาณ 120 มิลลิเมตร) ส่งผลกระทบที่ประชาชนได้รับส่วนใหญ่ คือ ด้านการเดินทาง ด้านชีวิตและทรัพย์สิน ด้านธุรกิจ และด้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น สาเหตุทั้งหมดเกิดจากการระบบท่อระบายน้ำของเมืองเสื่อมโทรม ไม่ได้รับการดูแลและปรับปรุง จึงทำให้ระบบไม่มีประสิทธิภาพซึ่งไม่สามารถรองรับสถานการณ์น้ำท่วมฉับพลันได้ ดังนั้นในอนาคตควรประเมินสถานการณ์ที่เคยเกิดน้ำท่วมในครั้งที่ผ่านมาและวางแผนสำหรับรับมือกับภัยพิบัติหรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต

แผนพัฒนาเมืองในอนาคต

- ➔ การเข้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community : AEC)
- ➔ โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองกะทะ ความจุ 5.74 ล้านลูกบาศก์เมตร (ปี พ.ศ.2553-2555)
- ➔ โครงการก่อสร้างระบบสูบน้ำและปรับปรุงเพิ่มความสามารถของอ่างเก็บน้ำ (ปี พ.ศ.2555-2557)
- ➔ โครงการวางท่อประปาส่งน้ำประปาสายหลักเหนือ-ใต้ ของเกาะภูเก็ต และโครงการผันน้ำเชื่อมรัชประภามายังเกาะภูเก็ต
- ➔ ผังเมืองภูเก็ตปี พ.ศ.2554 ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหนาแน่นมาก และเพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย

การสร้างการรับมือของเมือง

เมืองภูเก็ตได้เข้าร่วมกับโครงการเสริมสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้มีโอกาสในการศึกษาการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสามารถนำรูปแบบของกิจกรรมการประเมินความเปราะบางมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนเพื่อรับมือกับความเปราะบางหรือความเสี่ยง และดำเนินการเสริมสร้างการรับมือของเมืองภูเก็ตกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมระดมความคิดเห็นกับตัวแทนจากหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ ของเมืองการประชุมเชิงปฏิบัติการ การเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการประชุมการกำหนดแนวทางการประเมินความเปราะบางของเมือง เป็นต้น

ความท้าทายของเมือง

- ➔ เมืองภูเก็ตยังไม่มีกรรวบรวมข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ชัดเจน และไม่มีกรเผยแพร่สู่สาธารณะ ทำให้การเข้าถึงข้อมูลของประชาชนยังขาดศูนย์กลางในการกระจายข่าวสารข้อมูลที่จำเป็น เช่น การให้บริการน้ำของภาครัฐ สถิติการใช้ความพอเพียงของน้ำใช้ในอนาคต ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการรวบรวมจากภาพถ่ายดาวเทียมของเมืองภูเก็ตในอดีตและอนาคต
- ➔ กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มชุมชน กลุ่มสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเมืองภูเก็ตไม่มีความตระหนักในความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญไว้อย่างเป็นระบบ
- ➔ ควรหาวิธีการเผยแพร่ข้อมูลต่อทุกภาคส่วน เพื่อสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย รวมทั้งควรเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เยาวชน นักเรียน นักศึกษา องค์กร บริษัท หรือหน่วยงานที่สนใจเข้ามาร่วมวางแผนเมืองภูเก็ตในอนาคตเพื่อให้การวางแผนเมืองภูเก็ตในอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ➔ จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนประเด็นสำคัญเรื่องความเปราะบางของเมืองภูเก็ต เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มชุมชน กลุ่มสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเมืองภูเก็ต ได้ร่วมกันหาแนวทางเพื่อลดความเปราะบางและสามารถยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในจังหวัดภูเก็ตต่อไปได้

โครงการเสริมสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Mekong-Building Climate Resilient Asian Cities : M-BRACE)

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

16/151 เมืองทองธานี ถ.บอนด์สตรีท

ต.บางพูน อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โทร. (66 2) 503 3333 ต่อ 304 แฟกซ์. (66 2) 504 4826-8

<http://www.tei.or.th>

<http://www.thaicity-climate.org>

<http://www.acccrn.org>

<http://www.facebook.com/M-BRACE>

Recycled Paper